

Козаченко В. В.

orcid.org/0009-0003-9802-2020

Клименко Д. О.

orcid.org/0009-0002-3367-3394

СТАЛКІНГ ЯК ВИКЛИК КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВУ: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ТА ДОКАЗУВАННЯ

Статтю присвячено комплексному дослідженню сталкінгу як суспільно небезпечного явища та однієї з найбільш поширених форм психологічного насильства, що створює загрозу особистій безпеці, психічному здоров'ю та праву людини на недоторканність приватного життя. Проаналізовано сучасні підходи до визначення поняття сталкінгу, його характерні ознаки та форми прояву, а також обґрунтовано відмежування нав'язливого переслідування від інших видів протиправної поведінки. Встановлено, що ключовими ознаками сталкінгу є систематичність, нав'язливість, небажаність контактів для потерпілої особи та здатність таких дій викликати обґрунтований страх за власну безпеку чи безпеку близьких осіб.

Особливу увагу приділено міжнародно-правовим стандартам протидії сталкінгу, насамперед положенням Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, а також Директиви (ЄС) 2024/1385 про боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством. Досліджено досвід криміналізації сталкінгу у зарубіжних державах та визначено основні тенденції розвитку відповідного законодавства.

Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового регулювання в Україні, зокрема законодавчі ініціативи щодо запровадження окремої кримінальної відповідальності за незаконне переслідування (сталкінг). Виявлено основні проблеми правового регулювання, пов'язані з відсутністю самостійного складу кримінального правопорушення, недостатньою визначеністю окремих законодавчих положень, відсутністю сталої правозастосовної практики та окремого статистичного обліку випадків сталкінгу.

Окремий акцент зроблено на практичних проблемах доказування фактів систематичного переслідування. Обґрунтовано, що ефективне документування сталкінгу потребує комплексної оцінки сукупності повторюваних дій переслідувача, використання цифрових доказів, показань свідків, медичної документації та результатів судово-психологічної експертизи для встановлення причинно-наслідкового зв'язку між поведінкою кривдника і негативними наслідками для психічного стану потерпілої особи. Зроблено висновок про необхідність комплексного вдосконалення кримінального законодавства України, гармонізації його з міжнародними стандартами, формування єдиної правозастосовної практики, підвищення ефективності превентивних механізмів захисту та забезпечення своєчасного реагування держави на випадки систематичного переслідування.

Ключові слова: сталкінг, нав'язливе переслідування, криміналізація, психологічне насильство, кримінальне право, доказування, Стамбульська конвенція, захист прав потерпілих, кримінально-правова політика.

Сталкінг (нав'язливе переслідування) упродовж останніх десятиліть розглядається як одна з найбільш небезпечних форм психологічного насильства, що посягає на право людини на особисту безпеку, приватність та психічне здоров'я. Особливість цього явища полягає в тому, що воно, як правило, не супроводжується одноразовим актом насильства, а формується внаслідок систематичного вчинення низки дій, які окремо можуть не мати очевидних ознак протиправності. Постійні телефонні дзвінки, небажані повідомлення, стеження, нав'язування спілкування, поява біля місця проживання чи роботи потерпілої особи, контроль за її повсякденним життям у сукупності створюють атмосферу страху, психологічного тиску та постійної небезпеки. Саме через поступовий характер такого впливу сталкінг нерідко називають «вбивством тривалої дії», адже його наслідком можуть стати тяжкі психологічні розлади, соціальна ізоляція, а в окремих випадках – ескалація до фізичного насильства або навіть позбавлення життя.

У більшості європейських держав та країнах англосаксонської правової системи проблема сталкінгу вже давно розглядається як самостійний об'єкт кримінально-правової охорони. Необхідність криміналізації систематичного переслідування отримала міжнародне визнання після ухвалення Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульської конвенції), стаття 34 якої передбачає обов'язок держав-учасниць установити ефективні механізми правового реагування на умисне повторюване переслідування особи [1]. Подальший розвиток європейських стандартів знайшов своє відображення й у Директиві (ЄС) 2024/1385 про боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством, яка приділяє особливу увагу протидії переслідуванню, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [2].

В Україні проблема сталкінгу тривалий час залишалася недостатньо дослідженою як у науковій літературі, так і на законодавчому рівні. Незважаючи на те, що окремі прояви переслідування можуть охоплюватися нормами законодавства про домашнє насильство або кваліфікуватися за іншими статтями кримінального чи адміністративного законодавства, чинне законодавство досі не містить окремого складу кримінального правопорушення, який би безпосередньо встановлював відповідальність за систематичне нав'язливе переслідування. Відсутність комплексного нормативного регулювання, єдиної правозастосовної практики та окремого статистичного обліку істотно ускладнює оцінку реальних масштабів цього явища й обмежує можливості правоохоронних органів щодо своєчасного реагування.

Водночас останніми роками питання протидії сталкінгу набуває дедалі більшої актуальності у зв'язку з імплементацією положень Стамбульської конвенції, підготовкою змін до кримінального законодавства та активізацією наукової дискусії щодо необхідності криміналізації нав'язливого переслідування. Особливого значення при цьому набувають питання відмежування сталкінгу від інших форм психологічного насильства, визначення критеріїв його систематичності, а також особливості доказування тривалого психологічного впливу на потерпілу особу.

Метою цієї статті є аналіз сучасних підходів до розуміння сталкінгу як суспільно небезпечного явища, дослідження міжнародного досвіду його криміналізації, оцінка сучасного стану правового регулювання в Україні, визначення основних проблем доказування фактів систематичного переслідування та обґрунтування можливих напрямів удосконалення кримінального законодавства і правозастосовної практики.

Щоб своєчасно розпізнати таку небезпечну форму психологічного насильства, важливо розуміти, за якими ознаками вона проявляється в повсякденному житті. Саме характерні особливості поведінки переслідувача дають змогу відрізнити сталкінг від звичайної нав'язливості чи небажаної уваги.

Сталкінг важко сплутати з іншими формами небажаної поведінки, адже його головною ознакою є систематичне та нав'язливе переслідування людини. Незалежно від того, відбувається це в реальному житті чи в інтернеті, переслідувач постійно намагається нагадувати про себе. Під час кампанії StopStalking одна з постраждалих розповіла, що за добу отримувала від сталкера близько 300 телефонних дзвінків [8].

Про наявність сталкінгу можуть свідчити такі прояви:

- 1) переслідувач регулярно з'являється поблизу місць, які людина часто відвідує: біля навчального закладу, дому, роботи, спортивного клубу чи інших локацій, де вона перебуває за звичним графіком;
- 2) він або вона надсилає повідомлення та телефонує через усі доступні засоби зв'язку, використовуючи різні номери телефонів, електронні адреси чи фальшиві облікові записи;
- 3) попри неодноразові прохання припинити контакти, переслідувач може приходити до помешкання жертви;
- 4) небажані подарунки також часто є способом маніпуляції та приводом для чергової зустрічі;
- 5) для примушування до спілкування можуть використовуватися погрози, наприклад заяви про намір заподіяти собі шкоду у разі відмови від зустрічі;
- 6) особисті дані, спільні таємниці, фотографії чи відеозаписи інколи стають інструментом шантажу та психологічного тиску [8].

Наведені прояви становлять небезпеку не лише через свою нав'язливість, а й через тривалий психологічний вплив на потерпілу особу. Саме систематичність таких дій призводить до серйозних наслідків для психічного здоров'я людини, що підтверджується результатами наукових досліджень.

За результатами досліджень американських науковців, середня тривалість переслідування становить приблизно два роки. Майже третина постраждалих після цього стикається з психологічними труднощами, оскільки постійний тиск породжує страх, напруження та відчуття небезпеки [8].

Як зазначають експерти, наслідками сталкінгу можуть бути депресивні стани, тривожні розлади та різні психосоматичні порушення. Через серйозний вплив на психічне здоров'я люди часто потребують допомоги фахівців для відновлення після такого досвіду [8].

Особливо гостро проблема проявляється серед підлітків, зокрема коли переслідування або цькування здійснюють знайомі люди чи однокласники. У підлітковому віці взаємини з ровесниками мають велике значення, тому негативний вплив подібних дій відчувається значно сильніше [8].

Саме значний негативний вплив сталкінгу на психічне здоров'я та безпеку людини став підставою для поступового визнання цього явища не лише соціальною, а й правовою проблемою. У різних державах питання протидії переслідуванню вирішувалося по-різному, що зумовило формування різних підходів до його криміналізації.

В той час, як одні країни приймають конкретне законодавство щодо протидії сталкінгу, а в їхніх мовах існують відповідні усталені терміни, в інших державах навіть не існує окремого слова для визначення такої поведінки [6].

Вперше сталкінг був визнаний окремою злочинною поведінкою лише у 1990-х роках. У відповідь на фізичні напади на двох відомих акторок їхніми переслідувачами штат Каліфорнія став першою юрисдикцією, яка закріпила спеціальне кримінальне положення для більш ефективної боротьби із цією проблемою. Інші американські штати швидко наслідували цей приклад, і протягом трьох років усі штати та округ Колумбія ухвалили спеціальні кримінальні закони проти сталкінгу. Закон штату Каліфорнія надихнув також іноземних законодавців по всьому світу на криміналізацію переслідування, в тому числі в таких країнах, як Австралія та Канада [6].

Однак у багатьох державах європейського регіону ідея криміналізації переслідування зустріла опір, внаслідок чого протягом тривалого часу вони не мали спеціальних національних законів проти сталкінгу. Та після тривалої боротьби та адвокатування змін до кримінального законодавства до 2010 року вже 13 держав-членів ЄС ухвалили відповідні закони [6].

Міжнародний досвід показав, що ефективна протидія сталкінгу потребує чіткої законодавчої регламентації. Україна також поступово адаптує своє законодавство до міжнародних стандартів захисту прав людини, зокрема шляхом імплементації положень Стамбульської конвенції.

Запровадження в Україні кримінальної відповідальності за незаконне переслідування (сталкінг) має на меті імплементацію відповідних положень Стамбульської конвенції. Втім, пропонується диспозиція нової статті Кримінального кодексу містить деякі юридичні вади [5].

На це звернув увагу Комітет Національної асоціації адвокатів України з питань кримінального права та процесу за підсумками аналізу проекту Закону №12297 від 09.12.2024 «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення повноти імплементації положень міжнародного права з питань протидії домашньому та іншим видам насильства, у тому числі щодо дітей» [5].

Так, документом пропонується доповнити КК статтею 129-1 «Незаконне переслідування (сталкінг)». Відповідальність наступатиме за умисне вчинення дій (двічі або більше), що полягають у здійсненні загрозової поведінки стосовно потерпілої особи (незаконне стеження, нав'язування спілкування, інше незаконне пряме чи опосередковане вторгнення у будь-який спосіб в особисте чи сімейне життя потерпілої особи всупереч її волі), у тому числі з використанням електронних комунікацій, що викликає у неї страх за безпеку свого життя чи здоров'я або її близьких, за відсутності ознак домашнього насильства [5].

Адвокати звернули увагу, що у Законі «Про та протидію домашньому насильству» переслідування згадується як прояв психологічного насильства, яке, у свою чергу, визначено так: форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи [3]. Водночас таких ознак наслідків у пропонованій нормі немає [5].

Також у НААУ застерегли про юридичну невизначеність формулювання «інше незаконне пряме чи опосередковане вторгнення у будь-який спосіб в особисте чи сімейне життя потерпілої особи всупереч її волі». Адже під ознаки злочину формально може потрапити навіть повідомлення про вчинення особою кримінального правопорушення через невідповідність способу особистого життя задекларованим статкам [5].

Додатково, на думку адвокатів, необхідно врахувати пояснювальну доповідь щодо Стамбульської конвенції, у якій указано, що для цілей ст. 34 Конвенції будь-який акт подібної загрозливої поведінки має чинитися умисно і з наміром вселити в цю особу почуття страху. Тож у диспозиції пропонованої статті було б доречно передбачити ознаку спеціального наміру [5].

Ці та інші зауваження і пропозиції НААУ до проекту №12297 були направлені до Комітету Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності [5].

Однак навіть удосконалення законодавства саме по собі не гарантує ефективного захисту потерпілих. Не менш важливим є практичне застосування правових норм правоохоронними органами, адже саме від своєчасної реакції поліції значною мірою залежить можливість припинити переслідування ще до настання тяжких наслідків.

Реакція правоохоронних органів на сталкінг майже завжди є запізнілою через фундаментальний устрій самої системи, яка звикла працювати з матеріальними наслідками, а не з психологічними загрозами. Поліція орієнтована на фіксацію видимого збитку – побоїв, крадіжок чи пошкодження майна. Переслідування ж складається з ланцюжка дрібних, часто законних окремо дій: дзвінків, повідомлень, присутності поруч або надсилання подарунків. Правоохоронці рідко оцінюють ці епізоди в комплексі, через що скарга потерпілої особи сприймається як побутовий конфлікт або зайва тривожність. На практиці жертви нерідко стикаються з тим, що нав'язливе переслідування саме по собі не завжди стає достатньою підставою для негайного втручання поліції, особливо якщо відсутні ознаки фізичного насильства або інших очевидних кримінальних правопорушень. У результаті потерпілі можуть тривалий час залишатися без належного правового захисту, тоді як психологічний тиск продовжує посилюватися. Саме тому вдосконалення законодавчого регулювання, розвиток судової практики та підвищення обізнаності населення щодо природи сталкінгу є необхідними кроками для ефективної протидії цьому явищу.

Ситуацію погіршує правовий вакуум. В Україні в Кримінальному кодексі досі немає окремої чіткої статті за ставлення або переслідування, що позбавляє поліцію прямих механізмів впливу [4]. Збір доказів повністю лягає на плечі жертви, якій вкрай складно юридично зафіксувати стеження або довести, що анонімні акаунти в мережі належать конкретній людині. Навіть наявні превентивні заходи, як-от обмежувальні приписи, працюють слабо, оскільки за їхнє порушення рідко настає реальне жорстке покарання. В умовах високої завантаженості слідчі віддають пріоритет уже вчиненим важким злочинам, ігноруючи приховану загрозу, яка в будь-який момент може перерости у фізичне насильство.

Недостатня ефективність реагування правоохоронних органів значною мірою пов'язана зі складністю доведення самого факту переслідування. Оскільки сталкінг рідко супроводжується очевидними фізичними наслідками, особливого значення набуває встановлення та юридичне підтвердження його психологічного впливу на потерпілу особу.

Аналіз окремих випадків, що набули розголосу, свідчить, що у місті Кривий Ріг повідомлення про сталкінг не є масовими, однак такі ситуації все ж трапляються. Зокрема, у практиці правоохоронних органів та засобах масової інформації описувалися конфлікти між подружжям

або особами, які спільно проживають. В окремих випадках після повернення військовослужбовця з фронту, на тлі психологічних травм, матеріальних труднощів чи сімейного конфлікту, коли один із подружжя ініціював розірвання стосунків, переслідування набувало систематичного характеру. Водночас важливо зазначити, що такі випадки не є типовими для всіх військовослужбовців і не можуть слугувати підставою для узагальнень щодо цієї категорії осіб.

Поняття «тривалого психологічного впливу» є фундаментом для побудови юридичної доказової бази у справах про переслідування, оскільки воно пов'язує розрізнені дії кривдника в один системний злочин і демонструє реальну шкоду, завдану потерпілій особі. Оскільки при сталкінгу зазвичай немає видимих фізичних слідів чи матеріальних збитків, саме цей тривалий тиск стає головним об'єктом доведення в суді. Поодинокий небажаний дзвінок чи повідомлення закон не вважає правопорушенням, але коли ці дії повторюються щодня протягом тижнів чи місяців, вони набувають ознак системності. Ця системність доводиться через фіксацію змін у житті людини: якщо через переслідування потерпіла особа змушена змінювати номери телефонів, видаляти профілі в соцмережах, змінювати маршрути руху, звільнятися з роботи або переїжджати, це стає юридичним підтвердженням того, що психологічний тиск був настільки сильним, що зруйнував звичний уклад життя.

Для того щоб тривалий психологічний вплив набув юридичного значення, він повинен бути належним чином підтверджений у процесі розгляду справи. Саме тому важливу роль у справах про сталкінг відіграють спеціальні процесуальні механізми, зокрема проведення судово-психологічної експертизи.

Основним процесуальним інструментом для легалізації цього впливу в суді є судово-психологічна експертиза, під час якої фахівці офіційно встановлюють причинно-наслідковий зв'язок між діями сталкера та погіршенням психічного стану жертви. Експерти фіксують наявність підвищеної тривожності, безсоння, депресивних станів або посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Крім того, юридичну вагу мають будь-які документальні підтвердження звернень до психотерапевтів, довідки від лікарів про призначення заспокійливих препаратів, а також показання свідків - колег чи родичів, які можуть підтвердити, що людина тривалий час перебувала в стані постійного страху та пригніченості. Таким чином, тривалий психологічний вплив перетворює суб'єктивні скарги на об'єктивну та вимірювану шкоду здоров'ю, що є обов'язковою умовою для притягнення переслідувача до відповідальності.

На сьогодні одним із найбільш дієвих механізмів захисту особи, яка потерпає від сталкінгу, є застосування судом обмежувального (заборонного) припису. Такий захід дозволяє заборонити кривднику наближатися до потерпілої особи, контактувати з нею чи будь-яким іншим способом здійснювати переслідування. Підставою для його застосування можуть бути, зокрема, докази негативного впливу переслідування на психологічний стан потерпілої особи, що підтверджуються висновком психолога або іншими належними доказами. Водночас слід зазначити, що чинне кримінальне законодавство України наразі не містить окремого складу кримінального правопорушення, який би безпосередньо передбачав відповідальність саме за сталкінг як систематичне переслідування. Саме тому можливості правоохоронних органів реагувати на такі випадки залишаються обмеженими до моменту вчинення інших протиправних дій.

За практичними спостереженнями окремих фахівців, значна частина конфліктів, які згодом переростають у переслідування, пов'язана зі зловживанням алкогольними напоями, тоді як в інших випадках причиною є прагнення кривдника встановити повний контроль над потерпілою особою, помста або небажання приймати припинення стосунків. Разом із тим такі оцінки мають практичний характер і не підтверджені офіційною статистикою, оскільки в Україні не ведеться окремий облік причин виникнення випадків сталкінгу.

На практиці потерпілі нерідко звертаються до правоохоронних органів лише тоді, коли психологічний тиск триває тривалий час і ситуація стає нестерпною [8]. Це пояснюється страхом, недовірою до ефективності захисту, а також переконанням, що без фізичного насильства звернення не матиме належної реакції. У результаті на момент звернення переслідування вже набуває систематичного характеру та суттєво впливає на психічний стан потерпілої особи.

Ще однією проблемою є неоднакове застосування норм законодавства судами та органами прокуратури. Через відсутність окремої правової регламентації сталкінгу та сформованої єдиної судової практики аналогічні за своїм змістом справи можуть розглядатися по-різному, що негативно впливає на забезпечення однакового захисту прав потерпілих.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що сталкінг є самостійною формою психологічного насильства, яка характеризується систематичністю, нав'язливістю та тривалим негативним впливом на психічний стан потерпілої особи. Особлива суспільна небезпека цього явища полягає в тому, що окремі дії переслідувача нерідко мають формально правомірний характер, однак їх сукупність створює атмосферу постійного страху, тривоги та контролю, що істотно обмежує свободу людини та порушує її право на безпечне приватне життя.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що більшість демократичних держав уже сформували окремі кримінально-правові механізми протидії сталкінгу, визнавши систематичне переслідування самостійним видом суспільно небезпечної поведінки. Відповідні підходи знайшли своє закріплення у Стамбульській конвенції та інших міжнародно-правових актах, що покладають на держави обов'язок забезпечити ефективний захист осіб від нав'язливого переслідування незалежно від того, здійснюється воно офлайн чи з використанням електронних комунікацій.

Дослідження сучасного стану українського законодавства показало, що, незважаючи на поступову імплементацію міжнародних стандартів, правове регулювання у цій сфері залишається фрагментарним. Окремі прояви сталкінгу можуть охоплюватися нормами про домашнє насильство або кваліфікуватися за іншими статтями кримінального чи адміністративного законодавства, однак відсутність самостійного складу кримінального правопорушення істотно ускладнює своєчасне реагування правоохоронних органів та не забезпечує належного рівня захисту потерпілих. Водночас законодавчі ініціативи щодо криміналізації сталкінгу свідчать про поступове формування відповідної державної політики у цій сфері.

Проведений аналіз також засвідчив, що ефективність протидії сталкінгу залежить не лише від криміналізації відповідної поведінки, а й від формування єдиної правозастосовної практики, належної підготовки працівників правоохоронних органів і суддів, удосконалення механізмів застосування обмежувальних приписів та підвищення рівня обізнаності населення щодо ознак і наслідків нав'язливого переслідування. Не менш важливим є забезпечення можливості раннього втручання держави ще до того, як психологічне насильство трансформується у фізичне.

Отже, удосконалення національного законодавства у сфері протидії сталкінгу має здійснюватися комплексно та передбачати не лише запровадження окремої кримінальної відповідальності за систематичне незаконне переслідування, а й розвиток процесуальних механізмів доказування, підвищення ефективності превентивних заходів, забезпечення невідворотності юридичної відповідальності та гармонізацію українського законодавства з міжнародними стандартами захисту прав людини. Реалізація зазначених напрямів сприятиме більш ефективному захисту потерпілих, своєчасному припиненню небезпечної поведінки та підвищенню загального рівня гарантування права людини на особисту безпеку і недоторканність приватного життя.

Використана література:

1. Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (CETS No. 210). Istanbul, 11 May 2011. URL: <https://rm.coe.int/168008482e> (дата звернення: 13.07.2026).
2. Directive (EU) 2024/1385 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 on combating violence against women and domestic violence. *Official Journal of the European Union*. 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1385> (дата звернення: 13.07.2026).
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 13.07.2026).

4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 13.07.2026).
5. Поняття stalkingу має бути юридично визначеним. Національна асоціація адвокатів України : веб-сайт. 2025. URL: <https://unba.org.ua/news/9913-ponyattya-stalkingu-mae-buty-yuridichno-viznachenim.html> (дата звернення: 14.06.2026).
6. Желтуха М. Stalkinh: досвід криміналізації у світі (частина 1). *ЮрФем*. 2024. URL: <https://jurfem.com.ua/stalkinh-p1/> (дата звернення: 13.07.2026).
7. Mullen P. E., Pathé M., Purcell R., Stuart G. W. *Stalkers and Their Victims*. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 336 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511544088>
8. Переслідування в реалі та онлайн: як протидіяти stalkеру. *SupportME* : веб-сайт. 2018. URL: <https://supportme.org.ua/needle-and-bullying/stalking> (дата звернення: 10.06.2026).

References:

1. Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (CETS No. 210). Istanbul, 11 May 2011. URL: <https://rm.coe.int/168008482e> (дата звернення: 13.07.2026).
2. European Parliament and the Council of the European Union (2024). Directive (EU) 2024/1385 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 on Combating Violence against Women and Domestic Violence. Official Journal of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1385>
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2017). Pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasylstvu: Zakon Ukrainy vid 07 hrudnia 2017 roku № 2229-VIII [On Prevention and Counteraction to Domestic Violence: Law of Ukraine of December 7, 2017 No. 2229-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05 kvitnia 2001 roku № 2341-III [Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001 No. 2341-III]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
5. Natsionalna asotsiatsiia advokativ Ukrainy (2025). Poniattia stalkingu maie buty yurydychno vyznachenym [The Concept of Stalking Should Be Legally Defined]. URL: <https://unba.org.ua/news/9913-ponyattya-stalkingu-mae-buty-yuridichno-viznachenim.html> [in Ukrainian].
6. Zheltukha M. (2024). Stalkinh: dosvid kryminalizatsii u sviti (chastyna 1) [Stalking: Experience of Criminalisation Around the World (Part 1)]. *YurFem*. URL: <https://jurfem.com.ua/stalkinh-p1/> [in Ukrainian].
7. Mullen P. E., Pathé M., Purcell R., Stuart G. W. (2009). *Stalkers and Their Victims*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511544088>
8. SupportME (2018). Peresliduvannia v reali ta onlain: yak protydiaty stalkeru [Stalking in Real Life and Online: How to Counter a Stalker]. URL: <https://supportme.org.ua/needle-and-bullying/stalking> [in Ukrainian].

Kozachenko V. V., Klymenko D. O. Stalking as a challenge to criminal law: issues of criminalisation and evidence

The article provides a comprehensive study of stalking as a socially dangerous phenomenon and one of the most widespread forms of psychological violence that threatens personal security, mental health, and the right to privacy. It analyses contemporary approaches to defining the concept of stalking, its essential characteristics, and manifestations, while distinguishing persistent unwanted pursuit from other forms of unlawful conduct. The study establishes that the defining features of stalking include systematic and repetitive behaviour, the unwanted nature of the perpetrator's contacts with the victim, and the ability of such conduct to cause a reasonable fear for the victim's own safety or the safety of close relatives.

Particular attention is devoted to the international legal framework for combating stalking, primarily the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (the Istanbul Convention), as well as Directive (EU) 2024/1385 on combating violence against women and domestic violence. The article examines the experience of criminalising stalking in foreign jurisdictions and identifies the main trends in the development of relevant criminal legislation.

The current state of legal regulation in Ukraine is analysed, with particular emphasis on legislative initiatives aimed at introducing a separate criminal offence of unlawful stalking. The research identifies

the principal shortcomings of the existing legal framework, including the absence of an autonomous criminal offence, the insufficient legal certainty of certain legislative provisions, the lack of consistent law enforcement practice, and the absence of separate statistical records concerning stalking offences.

Special emphasis is placed on the practical challenges of proving repeated stalking. It is substantiated that effective documentation of stalking requires a comprehensive assessment of the perpetrator's repeated conduct, the use of digital evidence, witness testimony, medical records, and forensic psychological examinations to establish a causal relationship between the offender's actions and the adverse psychological consequences suffered by the victim. The article concludes that Ukrainian criminal legislation requires comprehensive improvement through its harmonisation with international legal standards, the development of consistent law enforcement practice, the enhancement of preventive protection mechanisms, and the establishment of effective state responses to cases of systematic stalking.

Key words: *stalking, persistent unwanted pursuit, criminalisation, psychological violence, criminal law, evidence, Istanbul Convention, protection of victims' rights, criminal justice policy.*

Дата першого надходження статті до видання: 22.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.09.2026